

DEKLARACJA O WSPÓLNYM EUROPEJSKIM DZIEDZICTWIE I WSPÓLNYCH WARTOŚCIACH

z okazji 230. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja 1791 r. i Zaręczenia Wzajemnego z 20 października 1791 r.

My, niżej podpisani ministrowie spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Litewskiej i Ukrainy, założyciele Trójkąta Lubelskiego, wyjątkowej formy współpracy instytucjonalnej między naszymi narodami, otwartej na przyszłe członkostwo demokratycznej Białorusi:

- motywowani historycznym przekonaniem, że dziedzictwo Rzeczypospolitej Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego (Rzeczypospolitej) odegrało ważną rolę w kształtowaniu politycznej, prawnej i kulturowej historii Europy, na równi z pionierskimi europejskimi pomnikami myśli politycznej i prawnej, jakimi były Wielka Karta Swobód (Magna Carta z 1215 r.) oraz francuska Deklaracja praw człowieka i obywatela (1789 r.);
- w roku, w którym przypada 230. rocznica pierwszej nowoczesnej konstytucji w Europie – Ustawy Rządowej przyjętej 3 maja 1791 r. wraz z Zaręczeniem Wzajemnym Obojga Narodów zatwierdzonym jako jej nieodłączna część przez Sejm Rzeczypospolitej Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego 20 października 1791 r. – konstytucji, która nie tylko umożliwiała reformę ustroju politycznego dawnej Rzeczypospolitej, ale również głosiła zasadę, że „wszelka władza społeczności ludzkiej początek swój bierze z woli narodu”, uznawaną obecnie za wspólną wartość wolnego świata i fundament integracji europejskiej;
- świadomi tego, że wykształcona w Rzeczypospolitej tradycja demokracji i wolności obywatelskich, która swój wyraz znalazła w Konstytucji 3 maja i Zaręczeniu Wzajemnym Obojga Narodów – a wcześniej w Paktach i Konstytucjach Praw i Wolności Wojska Zaporoskiego hetmana Pyłypa Orłyka – w walnym stopniu ukształtowała europejską tożsamość Białorusinów, Litwinów, Polaków i Ukraińców oraz inspirowała ich ruchy wolnościowe, w tym wspólne powstania z lat 1831 i 1863 r. przeciwko despotycznej Rosji, a

następnie polską Solidarność, litewski Ruch na rzecz Przebudowy, ukraińską Rewolucję Godności oraz walkę Białorusinów o demokrację;

- pragnąc zarazem przypomnieć inne doniosłe wydarzenia z naszych wspólnych dziejów, których rocznice przypadają na rok 2021 r., w tym zwycięstwo pod Chocimiem w 1621 r., będące po dziś dzień symbolem braterstwa broni wojsk polsko-litewsko-ruskich (ukraińskich) w obronie wspólnej europejskiej ojczyzny; chcąc uczcić hetmana wielkiego Wielkiego Księstwa Litewskiego Jana Karola Chodkiewicza, który zmarł pod koniec tej bitwy, regimentarza Stanisława Lubomirskiego i Piotra Konaszewicza-Sahajdacznego, hetmana ukraińskich Kozaków zaporoskich, który został śmiertelnie ranny, a także manifestacje w Horodle i Kownie z 1861 r., gdzie szlachta i lud Polski, Litwy, Białorusi i Ukrainy, postawione wobec nowych granic i kordonów ustanowionych na skutek zbrodni rozbiorów, dowodziły siły idei solidarności i współpracy naszych narodów oraz wspólnej walki o wolność przeciwko obcej, despotycznej władzy;
- świadomi tego, że każdy z naszych narodów odziedziczył po Rzeczypospolitej nie tylko demokratyczne zasady i prawa obywatelskie – zwięźle wyrażone w hasłach: „wolni z wolnymi, równi z równymi” i „nic o nas bez nas” – ale także tradycję obrony podmiotowości politycznej państwa i honoru narodu oraz sprzeciwu wobec tyranów depreczujących prawa obywateli, godność osoby ludzkiej i uciekających się do wojen zaborczych jako sposobu rozwiązywania sporów międzypaństwowych;
- ufni zarazem, że niebawem naród białoruski będzie miał sposobność, aby swobodnie dokonać wyboru i potwierdzić związki z ową tradycją, wypełniając w ten sposób testament Wincentego Konstantego Kalinowskiego - Komisarza Pełnomocnego Rządu Narodowego na Litwę i bohatera narodowego wszystkich wolnych Białorusinów;

oświadczamy, że nasze wspólne europejskie dziedzictwo historyczne wciąż spaja nasze narody w zjednoczonej Europie i daje nam poczucie więzi wzajemnych i solidarności.

Jednocześnie wierzymy, że umacnianie naszej współpracy wymaga jeszcze bardziej intensywnych kontaktów między naszymi społeczeństwami, w tym między młodzieżą, przedsiębiorcami, dziennikarzami, naukowcami i innymi opiniotwórczymi elitami naszych krajów. Będziemy zabiegać o to, aby nasze kraje przyjęły stosowne rozwiązania ułatwiające taką współpracę.

Jesteśmy głęboko przekonani, że Ukraina, jako kraj europejski, ma prawo do pełnego członkostwa w strukturach Unii Europejskiej oraz w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego; jako Polska i Litwa deklarujemy nasz zamiar udzielenia wszelkiego możliwego wsparcia w osiągnięciu tego celu, w tym wsparcia

ukraińskiego programu reform oraz współpracy z Inicjatywą Trójmorza, która funkcjonuje w ramach UE.

Jednocześnie stwierdzamy, że obywatele Białorusi jako naród europejski mają prawo do pełnego uczestnictwa w procesie integracji europejskiej oraz zapewniamy, że dołożymy wszelkich starań, aby zapewnić demokratycznej Białorusi taką możliwość.

Podkreślamy, że dla utrzymania pokoju w Europie społeczność międzynarodowa musi egzekwować i wzmacniać prawo międzynarodowe, a także potępiać kraje i reżimy, które dokonują nielegalnych aneksji oraz okupują suwerenne terytoria innych państw.

Dlatego też potępiamy trwającą od 2014 r. rosyjską agresję na Ukrainę, która doprowadziła do tymczasowej okupacji przez Rosję Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol oraz niektórych ukraińskich terytoriów w obwodzie donieckim i ługańskim, a także ograniczeń w swobodnej żegludze na obszarze Morza Czarnego graniczącym z tymczasowo okupowanym Krymem.

Wspólnie podejmiemy wysiłki w ramach Platformy Krymskiej aby położyć kres tymczasowej okupacji Autonomicznej Republiki Krymu przez Federację Rosyjską, a także ograniczyć jej skutki aż do czasu odzyskania przez Ukrainę kontroli nad Krymem.

Oświadczamy, że nie uznajemy i nie uznamy aneksji Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol dokonanej przez Federację Rosyjską i stanowiącej rażące naruszenie Karty Narodów Zjednoczonych oraz zwyczajów, ustanowionych między cywilizowanymi narodami. Potępiamy również taktykę szantażu dyplomatycznego i gróźb użycia siły stosowaną przez Federację Rosyjską jako narzędzie polityki zagranicznej oraz kształtowania stosunków sąsiedzkich.

Podpisano w dniu 7 lipca 2021 r. w Wilnie w języku angielskim.

Minister Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej

J.E. Zbigniew Rau

Minister Spraw Zagranicznych Republiki Litewskiej

J.E. Gabrielius Landsbergis

Minister Spraw Zagranicznych Ukrainy

J.E. Dmytro Kułeba